



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales**

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,  
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

**Segneri, Paolo**

**Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.**

**VD18 90637054**

Discursus XXIX. Improbantur saltus & choreæ. Cùm proci & amantes à choreas agentibus non aliter distinguantur, quàm hi, qui in foro privato ab alijs, qui in nundinis publicis honestatem periculo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51667)

# DISCURSUS XXIX.

## *Damnatur Chorearum usus.*

**M**Os amatorijs levitatibus indulgendi, & mos ducendi choreas meo iudicio non aliter inter se differunt, quam ordinariæ nundinæ, ab extraordinarijs & tolembibus. Utrobique non rarò venditur misellæ Juventutis innocentia, morumque integritas: in choreis tamen, ut in nundinis publicis; in amoribus, ut in privatis mercatorum officinis. Quare eum sententiam fulminaverimus contra detrimenrosas amandi artes & pestilentes blanditias, par est nos Chorearum usum tantò execrari vehementius, quò hic illo est nocentior: sic ut ex his, qui me audiunt, nemo non eum deinceps, quantum meretur, detestari paratus sit. Ostendam autem vobis, Juvenes in choreis ducendis duplicem pati jacturam, quâ damnosorem nullam in ullis nundinis quis pati possit: Una est, Lucri cessantis, ob bona, quæ ibi perduntur; altera Damni emergentis, ob mala, quæ inde resultant. Attendite, an ad oculum demonstram, utramque, quam dixi, jacturam Chorearum fructum esse.

II. Verùm quia Polemicas inter leges non postrema est, non relinquere à tergo arcem aut munimentum, hostili milite infessum, non parùm expediet  
*R. P. Segneri S. I. Christ. Instr. Tom. III.*

ante omnia extricare me ab adversæ partis argumentoperquâ valido: quod quidem etiam utuntur, qui amandi artes autoritate sua tueri volunt; sed in hac de Choreis materiâ velut redivivo, & majori autoritatis robore stabilito. Unde nò pauci mirabuntur, quâ fronte ego oppugnare & damnare choreas non verear, cum eas communis Doctorum sensus ut licitas probet. Ita est, neque enim inficias ire possum, Morales Theologi ingenti numero affirmant, saltationi sine DEI injuriâ operam dari posse. Parte tamen alterâ totum Sanctorum Patrum non Latinorum minùs, quàm Græcorum agmen in chorearum usum acerrimè invehitur: essetq; mihi pergratum tam discrepantium iudiciorum ex vobis causam intelligere. S. Augustinus in suorum Sermonum aliquo Choreas execratus, ait, ex illis tantum detrimenti in suum populum derivari, ut Christiani ad Ecclesiam veniant, Serm. 115. de Pagani de Ecclesia revertantur. Hac ipsa Tom. 2. Lib. 3. de de re dum S. Ambrosius loquitur, si quibus Puellis saltare placet, atque ita omnino facere decretum est, salient in- *quis, adulteræ filia: quæ verò Virgines, quæ prudentes, quæ pudicæ fuerint, ab-* sit, ut ejusmodi levitati dent operam, nisi perire & quales sunt, potro nò esse malint. Alibi autem, cum accuratè enumerasset, quidquid ex choreis malorum con-

Ggg

con-

consequitur, aut certe periculū est, ne consequatur, his tandem verbis suum eā dere sermonē clausit: *Quomodo patienter loquar, piē praterā, conveniēter de seam?* S. Ephrem eā verborum formulā utitur, dum de choreis differit, quæ nulli audienti horrorem non debeant incutere. *Ubi cithara, inquit, & chorea, ibi virorum tenebra, mulierum perditio, Angelorum tristitia: Diaboli festum.* Alibi verò querit; Et quis tandē est, à quo rem tam perniciosam Christiani didicere, qualis sunt Choreæ? Non inquit, didicere à S. Petro, non à S. Paulo, non à S. Joāne, aut quoquam alio Apostolici Collegij; Magister usūs tam perniciosi allus esse non potuisset, quā Draco stygius. Hic fuit, qui suis, Serpentis tortuosi, spiris ac giris artem hanc docuit: *Draco antiquus suis voluminibus docuit.* Nec aliter sentunt, aut locuti sunt alij, quos summa ut doctrina, ita & vitæ sanctimonia commendavit: Quid prius deplorabo, clamat superiore ex loco ad gregem suum Sanctus Basilius, Puellasne cœlibes, quæ ad Choreas accedunt, an maritis jam junctas? Puellæ ibi jacturam faciunt virginitalis, ac verrecundix: Maritis verò junctæ discunt Matrimonij fidem frangere.

*Orat. in s. Julian. Quod si nonnulla peccatum corpore effugerunt, omnes tamen animo depravata, atque inquinata sunt.* Sed præ cæteris S. Joannes Chrysostomus imperare sibi non potuit, quò minùs aureā suā linguā feriret sapius execrabilem hanc morum pestem, appellando Choreas, Ludum Sathanæ; & negando unquam contingere, ut hoc in lu-

*Or. 8. de Temp. & Incon-*  
*sim*

*Orat. in s. Julian.*

do omnes veteratoris pessimi laquei vitentur, omnēque sensuum illecebræ, & ad scelus pellacia superetur. Nec dissimilia his habent alij Doctorum Principes, quorum singulorum verba hęc referre nimis longum foret, appellāturque Choreas Dæmonum conventiculum, stragem Innocentiæ, solennitatem Inferni, Circulum, cujus centrum sit Sathanas. Rationem igitur nunc reddite, AA, doctrinæ tam in speciem discrepantis; quā Morales Theologi Choreas probant ut innoxias; Sancti Patres verò eas execrantur ut Diabolas? Quorum sensa nos par est amplecti? Dicere, quòd SS. Patres exaggeratione, pro Concione dicentibus non insolitā, usi sint, ipsis parū foret gloriosum, Quæ enim ista amplificandi exaggerandique esset ratio, si pro veris falsa docerentur? Majori eorundem cum dedecore responderetur; fuisse ipsos deceptos; eorum siquidem maximè calamo nos DEUS ad officium hominis Christiani erudire & accendere voluit. Et quā fieri tandem potuisset, ut tam multi planè concordēs fallerentur? Quomodo cum ceteris hallucinatus esset Augustinus, vir ingenio, quo subtilius acutiùsque DEUS Ecclesiæ nullum indulset? Et tamen hic loco non uno repetit atque inculcat; rectiùs facturos Christi assecras, si diebus sacris ararent, quā si saltarent: *Melius est arare, quā saltare.* Non alia igitur opinionum in speciem pugnantium hinc SS. Patrum, inde Theologorum, causa est, quā quòd isti loquantur de Choreis ut sunt in se,

*P. Corni  
à Lap. in  
15.  
Exod.*

*h. m.  
vrb.  
Ludus  
4.2*

*in Ps. 191.  
in Ps. 31.  
li. 3. de  
decem  
Chord.*

se, & absque ijs, quæ fermè comitantur, adjunctis. Et sic rectè docent, illas ex se, & naturâ suâ cum peccato non esse conjunctas. Sancti Patres verò loquuntur de Choreis, quales eas ipse usus esse docet; hoc autem usu atque ipsâ experientiâ, cum strages animarum edant maximas, hinc tantis illas studijs detestantur. Sic igitur, quas diversas opinabamur, concordés sunt sententiæ; vera utraque, sed in sensu quælibet suo. Ex se, ipsâque rei natura peccatum non est Choreis adesse, est tamen peccati occasio: unde ex adjuncta, quæ illas comitantur, ex inflammatione & alimento, quæ in ipsis Concupiscentia reperit, fit, ut facili negotio in peccatum degenerent: id quod Theologi, qui Christiani hominis officium explicant, nequaquam inficiantur; quin potiùs cum Sanctis fatentur, salutationes ratione periculi, quod vix unquam abest, sine noxa frequentari non posse, *ratione probabilis periculi anima sua, vel alterius.* Hoc autem periculum, quia, ut dixi, vix unquam abest, si pienter pronuntiavit Joannes Gerson, quem non doctrina minùs, quàm eximia vitæ probitas commendat; *Ob fragilitatem humanam, difficulter sunt Choreæ sine diversis peccatis.* *Et omnia peccata chorizant in chorea.* Attentis nimirum, imbecillitate hominum in sensum saperandis illecebris, pravorum habituum & propensionum vi, malorum Dæmonum ad casum impulsu, nimis quàm arduum est Juvenibus has inter Choreas, quales hodie agi solent, stare incon-

culos, & non magno Impetu humi sterni: unde rectè eodem in choro omnia vitia saltare dici possunt; *omnia peccata chorizant in chorea.*

III. Hæc cum ita se habeant, non puto jam quidquam subesse periculi, ne meam de choreis doctrinam, Sanctorum Patrum sensui conformem, & planè ex ijs hauistam, quisquam vestitum damnet, eamque vel ut veritati minùs consonam, vel ut rigidam nimium ac severam explodat: pergo proin securus, ut, quo initio dissertationis hujus dixi, ordine, vobis demonstrarem, quid bonorum in Nundinis his, sit facta loqui, diabolicis Juvenes perdant; & quod sit Lucrum cessans?

## I.

IV. Sicut unicus ac præcipuus Juvenum, & Puellarum maximè, thesaurus est Pudicitia, ita illi custodiendo duplici de præsidio DEUS prospexit; de honesto nimirum pudore, & solitudinis amore prudente. Audite me attentione singulari: ea enim in medium afferam, quæ istam fortasse mereantur. Verecundia, seu honestus pudor, procul dubio virtutum omnium custos appellari potest (præcipuè si de illo nobis sermo sit, qui errorem ut futurum respicit, & dicitur Erubescens potius quàm de illo, qui nascitur ex peccato aut olim, aut jam nunc perpetrato, & dicitur strictius Verecundia) cum illi, sanè quàm decoro, suam adscribant in commercijs fidem Mercatores; fortitudinem Milites; vigilantiâ Senatores; integritatem Ju-

Ggg 2 dice

dices, quos omnes pudet officio suo deesse. Præ alijs tamen virtutibus Castitatem ipse tuetur. Cum enim

*S. Th. 2. 2.* Erubescencia sit ingenuus ille timor, quo pudorem fugimus, ex scelere fortè admissio nasciturum, *Timor de turpi actu:* quantò peccatum quodlibet magis pudendum est, tantò par est ab

*S. Th. 2. 3.* Erubescencia illud cavere studiosius, Dubium autem non est, quin luxuriæ peccata, ut Philosophus testatur, omnium maximè pudenda sint: ad Erubescenciam ergo pertinet hæc præ ceteris procul habere, ut Pudicitia & Castitas illæsa servetur. Hinc etiam S. Greg. Nyssenus Pudorem Telam fortissimum appellavit; & tale omnino est Puellarum bono. Timor enim ille, quo dedecus ex flagitio oriturum horrent, animos magnos etiam illis subdit, quas ceteroquin timidissimas invenimus: & rubor ille, quem ejusmodi in occasionibus vultu præferunt, vexilli instar est purpurei, quod ad pugnam omnes animi facultates provocat, ut concordibus studijs propugnandæ Castitatis Arci invigilent.

*Propos.* *Quam peccare pudet,* non malè ille cecinit, *tuta sat est.* Atque singularis omnino fuit magni DEI providentia: si enim ille verecundiæ & erubescenciæ freno feminas non coercuisset, ô nos miseros! nimis quàm arduum cuilibet nostrum futurum fuisset, earum viribus obniti. *Ligavit DEUS concupiscentiam Mulieris freno verecundiæ; aliter non fieret salva omnis caro:* dicere non dubitavit S. Joannes Climacus.

V. Cerasium istud tam salutare frenum, etsi facili negotio rumpatur & excutatur, ubi amatorijs artibus aliqua se dederit; multò tamen id fit celerius in pessimo saltitandi more, Puella siquidem amando agit cum uno solo; inter choreas verò cum multis. Nec oculis solùm hæc res geritur, sed verbis, sed gestibus, sed audiendo, sed manuum contrectatione, publicè se spectandam proponit, nihilque magis desiderat, quàm ut in ipsam, tanquam meram dignissimam, omnium oculi desigantur. Sic autem quis jam explicet, quanto se exponat periculo perdendi ruboris, qui non solùm est color Virginitatis proprius, sed custos ejusdem, ut dicebam, longè vigilantissimus? Non alius protectò certior est modus non erubescendi amplius peccata maximè pudenda, quàm si videamus, multis, illa probari: ad eò diligentius meruimus famam externam, quæ tota in hominum existimatione sita est; quàm dedecus illud internum, in ipsa recum naturâ fundatum. Atque hoc est è Chorearum usu natum malum; videre in his, quòd tam multi ut urbanitates, ut gratias, ut elegantiam approbent, quòd tanquam licentiam vel coram uno admittete pudebat. Hæc autem vultus verecundiæ ubi aliquando perdita fuerit, quæ tandem ejus recuperandæ spes? Irreparabilis est ejus jactura: sic ut de verecundiâ dici possit, quòd de Elephanto, quòd semel prolapsus, surgere jam non possit, *Qui redire nescit, ut perijt, pudor:* id quòd

quod in alijs pravis propensionibus non contingit: qui enim odit aliquando, amare iterum potest, quem oderat: qui tristitia & mœrore fuerat absorptus, lætus iterum achilaris esse potest, qui iratus, animi tranquillitatem recuperare; qui spem posuerat, ærgi iterum ad fiduciam potest. Solus pudor, aliquando fronte exulare jussus, eò non redit; & dolere quidem ille potest, quòd locum impudentiæ cesserit, sed hoc illam extrudere deinceps non valet: ad eò hæc contumax & obstinata est.

VI. Alter Pudicitie custos est amor solitudinis, & publici fuga, quæ ita foris custodit Innocentiæ thesaurum, ut illum intus tuetur Pudor. Virgo in lingua omnium princeps, Hebraica scilicet, *Halma* dicitur; quod idem est ac Abscondita: ut appareat, quàm separata à Virginitate non possit, publici fuga, & quomodo ejus ope Virgo, ut suis in spinis echinus, solùm tuta sit, & secunda. Idcirco, quo nonnullæ Puellæ flagrant, desiderium vivum comparandi in publico, exponit eas periculo, ut non solum minus cautæ, sed etiam minus castæ, saltem, propensione suâ, existantur. Hac re ab apibus vespæ differunt, quòd istæ non metuant laborantes aspici; at apes ad eò istud timent, ut nunquam mel sumant, nisi in abdito, elaborant. Unde factum est, ut quondam clausæ alveari pellucido, quo earum artificium in melle conficiendo à curiosis quibusdam observaretur, priusquam operi se accingerent, totum intus vitrum cæreo integumento obduxerint, sicque

absconditæ & latentes operi faciundo se impenderint. Ejusmodi discrimen existimo sæpius deprehendi posse inter Puellas, verè adhuc innocentes, & eas, quæ tales amplius non sunt. Illæ apum instar cuperent semper solæ, semper procul aliorum oculis vivere; nec quidquam est ipsis gravius, quàm versari in publico. Hæ autem tanquam vespæ, optarent omnes dies festos esse, ut prodire liceret in publicum, ut quotidie ducerentur choreæ, feminarum prentarentur obsequia, atque ita populo velut in theatro spectabiles fierent. Atque hæc inter alias causa est, ob quam tam anxie curat Dæmon, ne Christiana à Republica choreæ eliminentur, sed vel ingratis Confessoriorum increpantium, & Concionatorum detestantium retineatur Choreas ducendi consuetudo; in choreis enim feliciter illi cedit negotium everrendi munimenta, quibus vallatur Castitas & Innocentia; unde hoc propugnaculo, hac sepe eversa, minore jam difficultate versutissimus hostis in ipsam animæ arcem ingreditur, & prædas pro arbitrio agit. *Ubi non Eccli 36. est sepes, dirpietur possessio.* Observârur. *27.* Naturalis Philosophiæ studiosi, quòd inter belluas *Femina citius cicuratur quàm Mares.* Nisi fallor, id in re nostra æquè pronum est evenire: mulier siquidem, ut infirmior intelligendi facultate, ratione minus utitur ad odio habendum malum: unde cum munimento naturalis honoris privatur, quo ceteroquin in illud fertur, multo minore negotio, tanquam mansuefacta, in idem malum impellitur. *Arist 1.º hist. 2.º 9.*

Ggg 3 rura

rūm quoquo modo res se habeat, cū  
Id tam ferid ac sedulo agatur, ut in ipsis  
aded templis viri à feminis separentur,  
etsi eò convenient divini obsequii &  
Religionis causā; vehementer ob-  
stupesco, quomodo dein nihil teme-  
atur ex illo promiscuo consortio Juve-  
num utriusque sexūs in Choreis, ad  
quas vulgò non convenitur, nisi vo-  
luptatum & animi laxandi gratiā.  
Foj. de  
bel. Jud.  
l. 6. c. 6.  
Quid dicet DEUS ( qui vel veteri  
in Lege hunc sexūs à sexu separatio-  
nem præcepit ) si observabit, Fi-  
deles suos suos hodie tam incurios, ut  
non solū illam in templis nonnun-  
quam negligant, ubi minūs videri po-  
test necessaria, sed in publicis etiam  
plateis, theatris, sed prætis penitus non  
curent; ubi tamen quā maximè ef-  
feret vigilandum?

VII. Quibus proin titulis ejusmo-  
di cæcus & conventicula compel-  
labimus? Si SS. Literarum idiomate  
uti placet, necesse est illis dare nomen  
ut asperius, ita minūs gratum. Sæ-  
pius Sacrorum Librorum idiomate,  
idem est dicere rem esse commu-  
nem, & esse immundam: unde Ange-  
lus S. Petro mirabili illa in partitiō-  
ne, cū immundos cibos gustare nol-  
let, dixit: *Quod DEUS purificavit, tu  
commune ne dixeris.* Hinc satis ap-  
paret, quomodo Spiritus Sanctus, si  
loquendum de illis esset, vestra hæc  
conventicula nominaret; diceret ni-  
mirum illa immunda: aded promi-  
scuè omnis generis homines in  
illis conveniunt; imò aded ibi  
communia sunt omnibus singulorum  
vitia; cū alius allum doceat vani-

tatem in vestibus, libertatem in aspe-  
ctibus, in colloquiis impudentiam, ef-  
frenatam in omni agendi ratione li-  
centiam. *Qui communicaverit su-  
perbo, inducet superbiam.* Ecl. 10.  
3.

## II.

VIII. Hinc gradum facto istis in Nū-  
dinis à Lucro cessante ad Damnum e-  
mergens, & à bonis, quorum jacturam  
in Choreis Juvenes patiuntur, pergo ad  
mala, quæ discunt, & quæ incurunt,  
Nihil est in munitis arcibus & urbibus,  
quod majore curâ custodiat, quā  
portæ; hac enim viâ & facilius, &  
majore cum impetu hostes irruerent.  
In anima nostra portarum loco sensus  
sunt; quos Christi affectu, militaris  
scientiæ præcepto eruditi, quanta ma-  
ximā sedulitate custodiunt. Et hi ta-  
men ipsi tres saltem, earum ex numero,  
hostibus, dum Choreis dant operam,  
pandunt, Oculos, inquam, Manus at-  
que Aures; unde non difficilis sume-  
tur conjectura, an malus Dæmon, oc-  
cupato triplici hoc aditu, moram tra-  
cturus sit introducendis turmis mil-  
le suggestionum suarum, & milleno-  
rum flagitiorum.

IX. Primò igitur oculo portat  
Dæmon. S. Ambrosius dum bellè &  
arguè describit voluptatem, eam ob  
oculos ponit, ut jacentem per palpe-  
bras laqueos, & vincula, quibus ani-  
mas, Juvenum maximè, venetur. *Lu. l. 1. de  
dentibus jaculans palpebris retia, quibus  
speciosas juvenum animas capit.* At-  
que hac ratione primò sibi animas  
vindicat, ut idem sapientissimus Da-  
ctor asserit: *Oculis prima tentamenta*  
pra-

*praludens.* Disceptent per me licet inter se Legum Interpretes; solane oculis possit quis sibi rem primò vindicare, an verò semper pedum positione rei plenum dominium capere oporteat. Si ejusmodi rei sensilis vindicatio, aut possessio controversa est, animæ sanè possessio dubia esse non potest. Obulus primus ingreditur, & auctoritate ac nomine Cordis rem possidere incipit; *Si secutum est oculos meos cor meum.* Quare qui possessionem ejusmodi non timet, animo planè cæcus est. Certe quò quisque fermè erat sanctior, tantò ille hanc oculorù possessionem vitabat cautiùs. Audiamus Jobum sanctissimum; omnium nomine protestantem: *Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de Virgine.* Digna essent hæc verba dissertatione integra, tam multa sub eorum cortice latent. Persuadet sibi non nemo, fideliozem se oculis suis amicum non habere; quòd isti nova semper oblectamenta, novas voluptates studiosè procurent. Sed gravissimè fallitur: Spiritus enim Sanctus non obscure illum docet; quòd potius idemmer oculi jurati sint hostes; aliàs non suaderet, ut Jobi exemplo inducias cum illis paciscamur: *Pepigi fœdus cum oculis meis.* Neque enim inducias cum amicis, sed cum hostibus paciscimur. Atque utinam, cum dubium porrò non sit, quin oculi jurati nostris inimicis accensei debeant, ipsi perinde ac alii, etiam infensissimi, placari, & ad odia ponenda induci possent. Verùm ipsi ita obstinatè inimici sunt, ut ex integro sibi

eosdem conciliare nemo possit. Quare summum quod hoc in bello sperari possit, Inducia sunt: pacis enim spes planè nulla. Terrullianus Philosophi alicujus antiqui meminit; qui cum non posset sibi promittere, quòd feminæ aspectu pariri posset, quin mox ad illam concupiscendam abriperetur, semet exoculavit. *Quòd mulieres sine concupiscentia aspicere non posset, & do. lozes. si non esset positus, excacavit se ipsum.* Volebat hic de oculis suis triumphare, penitus iis se privando; sed hoc victoriæ genus Christi Lege, nobis ejus cultoribus vetitum est; aliud proin nihil superest; quòd cum his hostibus facere possimus, quàm induciæ. *Pepigi fœdus.* Hoc siquidem indicat: nunquam nos ex toto posse cum oculis redire in gratiam, aut omnem ex eorum perfidia metum ponere: sed si objectum quoddam illecebrosum spectamus, nunquam debemus, Doctissimi Isidori sententiâ, obrutum in illud defigere, verùm obiter tantùm ac cursim, & quidem, ut ille loquitur, effusissimo cursu delibare: Canum instar, qui ad Nili ripas fugiendo bibunt; ne longiorem trahentes moram Crocodilis in prædam cedant. Magis tamen notanda est causa, quam in ordine ad istum finem Jobus adducit, quâ fuerit ad hoc fœdus ineundum compulsus: *ut ne cogitarem quidem de virgine.* Tam inter se vicini sunt obrutus, & cogitationes, ut Sanctorum Idiomate pro uno eodèmq; sumantur: unde idem est, non cogitare, quòd, non aspicere. *Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem*



*rem.* Videntur proinde oculi & cor arceno inter se fœdere necesse, quale montes inter ignivomos intercedere multi existimant. Observatum certè est, eodem planè tempore, quo non multis abhinc annis Æthna & Vesuvius in Italia atrocissimis flammis exarserant, paribus furijs etiam illos defævisse, qui in remotissimis Americæ provincijs montes & ipsi ignivomi inveniuntur: unde non defuit, qui crederet, meatibus quibusdam occultis intra ipsa terræ viscera hos inter se montes conjungi, & ignoto commercio sua velut sensa invicem communicare. Tale autem commercium oculos inter & cor intercedere non opinio dubia, sed certa sententia est: unde excludendis cogitationibus pravis, necessarium omnino est, etiam obtutibus non indulgere. *Pepigi fœdus cum oculis meis ut ne cogitarem.* Quæ ipsa fortassis causa fuit, ut iidem met oculi & obtutum, & lacrymarum essent organum: cum ita natura geminò munere facultatem istam instruxerit (etsi alia sensuum organa ad unum fermè destinata sint) ut singulari providentiâ non procul malo abesset remedium: & quia pleraque scelera originem trahunt ex oculis ope obtutum, ibi etiam invenirent medicinam, compunctionis, seu ferij doloris lacrymis emendanda & abolenda.

X. Ceterùm inter pericula tam manifesta, quomodo tandem in detestandis his choreis credenda est se gerere Juventus nostra, cum per has id ipsa in primis spectet, ut obtutum in eò convenientes defigat attentius, &

vicissim etiam curiosius spectetur? Piò! quàm jure ac meritò suspicari possumus, non ludi huic ludum absque delictis & noxis innumeris, cogitationum, delectationum pravatum, desideriorum, operum! Filios DEI aspexisse filias hominum, jam pridem Cataclismi causa fuit: *Videntes filij* Gm, 63. *DEI filias hominũ, quòd essent pulchra.* Nunc verò videre has in conventiculis nocturnis, multòque magis in choreis, non absque causa creditur origo alterius formidandi Cataclismi peccatorum, quæ infelicem animam inundant. Nisi malit quis credere, DEI providentiâ amabilissimam continuum in ejusmodi hominibus operari prodigium, dum eos tam temerè sibi præidentes, & in medijs periculis audaces, diligentius tueretur, quàm eos, qui cautè hæc omnia declinant. Memini audire illustre planè prodigium, quod Delparæ precibus in montibus propè Bononiam pattatum sit. Est autem hoc. Confluxerat magna vis populi ad venerandam prodigiosam sanctissimæ Virginis imaginem, die aliqua solenniore: cumque hoc in numero duæ adversæ inter se factionis turmæ concurrissent, & una alterius fraudes suspicaretur, ambæ uno ferè momento, quibus instructæ erant, bombardas explosere. At Mater divinissima, ut se pacis etiam ac concordie Matrem probaret, fecit, ut omnes quidem bombardæ ignem foris in scutella pulveris conciperent, in nullam tamen fistulam ignis penetraret, sic ut tot inter flamivomas machinas vulneratus sit planè nemo, imò

ne homibus quidem ullus auditus. Si quando igitur unquam evenerit, ut in choreis publicis, ubi tot Juvenum oculi foris accenduntur, nemo tamen flammam in corde concipiat, dicam, tantò rarius admirabiliusque tum patet prodigium, quanto est difficilior effrenatæ moderari concupiscentiæ, quàm tantilli ignis, qui semper divinis Imperiis promptissimè obtemperat, cursum & impetum sistere. Quæ autem prudentia tam insolitum Miraculum speret? Si ipso in Templo (Ratio cinatio est S. Joannis Chrysostomi) dum quis auscultat dicentem, dum adstat Sacrificanti, dum Psalmis recitandis intendit, incurrat in oculos nihil minùs opinantis femine prætereuntis species, momento quasi nonnunquam experitur accendi stygios ignes; quid credamus accidere in choreis, ubi absque clypeo, respectu nullo, quis expositus est tot ictibus rectè in ipsum tendentibus, quos sunt oculi, qui illum inveniunt, & quot sunt objecta, in quæ ipse non fortitò oculos conjicit, sed destinato animo; non casu, sed certo consilio: Ita quærat S. Doctor; & si quærere ego responde-re deberem, fateor, non haberem, quid dicerem.

XI. Quid autem erit, si attendamus malum Dæmonem in Choreis non oculos tantùm sibi vindicare, sed etiam manus, etiam hanc per portam suam militem intromittendo ad cor expugnandum? S. Hieronimus, symptoma ejusmodi, Castitati tam perniciosum censuit, ut eo eorum augu-  
R. P. Segneri S. I. Chirch. Instr. Tom. III.

raretur: *Tantum & jocos moritura Virginitatis principia.* Mihi que pro-  
lus videtur, sæpe Juvenis & Puellæ a-  
licujus manus in choreis id efficere, quod Salamandra contingens aliquam arborem, momento unico & arborem ipsam, & omnes ejus fructus veneno inficiendo. Nonnunquam unica manûs blandior contrectatio tantum veneni potuit diffundere in animum & cor infelicis, ut inde initium duceret vita & consortium infame, non nisi cum vita abrumpendum, cum nimis quàm verum sit in femina, id quod legimus Eccl. 26. *Qui tenet eam, quasi qui apprehendit scorpionem;* tam non differunt inter se tangere & tangi, præhendere & prehendi, tanquam mortis ipsius chelis. O sancta Pudicitia, quàm vulgò mortalibus ignotum est pretium tuum! quàm pro merito tuo non æstimaris! Flores, dici solet, tangi non debere, nisi oculis: *Oculis tangite.* Sed Virginitatis flos tantò horrorem floribus nobilior, quantò delicatior, etiam oculis tangi reuult. *Sancta Virginitas, ait S. Ambrosius, etiam aspectu violatur.* Quæ tamen hæc nostrâ ætate Virgines dici amant, mali nihil renerrimo suo lilio ab alienis oculis contingunt; imò ne à manibus quidem, quarum tamen contractu facile flaccescunt. Sed quid ego ipsis irascor? Culpâ hæc non tam ipsarum est, quàm eorum, qui ad talia connivent. Illi Parentes, qui si Juvenem Puellæ manum fortim in aliquo ædium angulo contingere viderent, in utrumque non clementes

H h h

in-

invehi deberent, subinde ita insaniant, ut hos in Choreis contractus pro libidine & arbitrio, nullo metu, aut religione fieri permittant, haud aliter ac si molliissimum & fragile Adamicæ massæ lutum mirabili chorearum virtute in æs durissimum mutaretur. Si ista cæcitas lacrymis digna non est, quæ tandem erit? Agite, absque mora exercitemus nos ab hoc abusu, & progrediamur. Imò sistamus tantisper, dum aliquid vobis curiosè observandum proponam: est autem hoc. Vestrâ equidem causâ ac bono his de rebus ago, Plurimum ramen curæ mihi adhibendum est, ut iis verbis, ea loquendi ratione utar, iis formulis, iis metaphoris, quibus velut pampinis recta fœditas actionum, quas vitupero, ne animis quidem vestris talis appareat, qualis in se est; ne fortè arridere incipiat, dum ad illius detestationem vos conor excitare. Et facta illa, quæ à sacro Oratore narrata tantam vim subinde exerunt, ut vos inquinent, idem non efficient à vobis exercita in aula, ad quam animi laxandi causâ convenistis? Ite sanè, quærite aliquos, qui id vobis affirmantibus credant; ego quidem ad hoc induci non possum.

XII. Tandem Veterator & Prædo stygius non contentus in choreis oculos & manus rapuisse; ut hæcenus vidimus, tertiâ quoque portâ, per quam mors ingrediatur, auribus inquam potiri satagit. Difficile dictu est, quàm molliat, & frangat animos musicus, in Choreis adhiberi solitus, concentus. Manichæi Hæretici, te-

ste S. August no, spargebant, Musicæ harmoniæ suavitate in Cælo in terras missam fuisse: *Dulcedinem Musicæ de divinis Regnis venisse.* Quid autem de alia Musica dicendum sit, illa sanè, quæ inter Choreas personat, non aliunde, quàm è styge emersa est, quæ animos audientium hac ratione frangere & emolire conatur, ut veritæ voluptatis sensum pronius admittant. Ita S. Joannes Chryllostomus censuit, dum Musicam istam diabolicam compellavit, sive quia malum Dæmonem auctorem habuit, sive quia semper ad id refertur, quod Orco summe gratum est. S. Thomas universim de omnibus instrumentis musicis pronuntiat, quod *magis animum movent ad delectationem, quàm per ea formetur in eis bona dispositio.* Quid ergo, si suis rem momentis libremus, dicemus efficere in Juvenum animis eorum Instrumentorum sonum, quibus choraulæ saltantibus occinunt; & ad quid excitare eos possunt, nisi ut præludant morti jam vicinæ, imò triste melos in ipso jam funere concrepent? *Ubi tympana sonant, tibia clamat, lyra garrit, quis ibi Dei timor?* Quærit S. Hieronymus. An existimatis fieri non posse, ut sicut tubarum clangor Martiales & generosos equos ita excitat, ut adhinniant; ita Cymbalorum & Cithararum concursus sonus, non unum animet ad certa proferenda verba, quæ audaciora cùm sint, dicere tamen non liceat, an signa sint conspirationis cujusdam turpis jam initæ, an ineundæ initia? Perpendite modò, quin ego pluribus id vobis explicem, dam.

Lib. 2. de  
Mor.  
Manich.

colle.  
66. 9.  
3 2.

in Hal.  
vid.

damna omnia, quæ mali Dæmones inferunt tot modis per aures, per manus & oculos; & tum numerum inire libebit omnium peccatorum, quæ quotidie inter choreas admittuntur, simulque cognoscere, an illæ sint innoxia animorum juveniliū laxatio, qualem illam nonnulli sibi fingunt.

XIII. Mihi quidem si ineundus is numerus esset, haud equidem melius facturus id mihi videret, quàm si narrem id, quod DEO placuit ostendere Viro insigni virtute, quem hoc ipsum intelligendi desiderium accenderat. Ascera igitur aliquis, in virtutum studio minimè segnis, assiduis Daum precibus fatigabat, ut ostendere sibi dignaretur, quæ demum esset occasio, quæ maximè ad peccandum ætastentia induceretur. In ecclesia igitur aliquando raptus, vidit ingredi in templum virum aspectu terrifico, quem sequebatur Juvenum & Puellarum chorus, qui impliciti, manibusque se mutuo complexi, strenuè saltabant. Sic dum pergunt, ad simulacrum Crucis affixi Servatoris perveniunt; cum ille chori Dux formidabilis gravi ictu Sanctissimos Christi pedes impetiit. Cum autem ducto in gyrum agmine redirent ad idem simulacrum, tum ductor simili ictu manus Christi percussit; ubi terribè redière, vi quantâ potuit, spineam coronam impressit capiti; mox humi abjectam pedibus proculcavit. Quartum ad gyrum insultavit Christo, & lacrymas ejus, et si sanguineas, irrisit; ad quintum, in faciem ejus expuit; ad sextum, latus aperuit; ad septimum denique horren-

dis illum blasphemijs & execrationibus proscidit. Interim vir ille Religiosus, vindicandi divini honoris, tam enormiter læsi, ardore accensus, gravissimis verbis in illum execrabilis chori ductorem invecus est: responsum autem illi est: An non tu scire desiderabas, quæ demum esset occasio, in qua crebrius Juvenes effrenati delinquerent? Audite sunt preces tuæ: subjeci illam oculis tuis: & non est alia, quàm Choreæ. Animum adverte ad singula istorum Choros ducentium peccata: motus pedum impudicos; contredationes manuum lascivas; puellarum, ad omnem vanitatem & illecebras comptarum, animum inverecundum; has puellas depereuntium Juvenum Zelotypiam; obtutus, risus, & cor inprimis impurissimis desiderijs accensum, & agnosces restauratas & repetitas omnes plagas, omnes tui Servatoris cruciatus. Hæc ubi dixit, videri desijt. Ite nunc & blandimini vobis, quantum lubet, dicite. *Quod tandem peccatum est, saltare? Est juvenum oblectatio, mos innoxius; omnis expertis malitia hilaritas.* Ah! quid necesse est sibi tam nullo metu adulati? Si saltarent cum Puellis Puellæ, & viri cum viris, non ægrè assentiret: sed in hac sexûs utriusque permissione vestræ opinioni accedere non possum, nimis apertè errorem hunc damnat experientia. *Tolle (ajebat ille) libidinem, & choreas sustulisti.* Si nemo libidine amplius accenderetur, brevè usus choreas ducendi exolesceret.

XIV. Minus tamen incommodi foret, si solum hoc vitium Chorearum maleficio propagaretur. Hoc domesticum est: sed quam multa alia, tanquam amica, consequuntur? Tum primum choreas, quas detestor, viris feminisque permittis, gens illa Hebræorum duxit, cum vitulum aureum in eremo adoravit. *Sedit populus manducare, & bibere & surrexerunt ludere.* Sed cardo stetit isti populo, sic primum saltasse. Digressus enim est monte Moyses, cum Idololum illud adorari videret, & execrandum hunc circa illum ludum ludi, justam gravemque indignationem succensus, armatam Levitarum Tribu adjuvante, eo die adunatorum ad choreas viginti tria millia internecone delevit: quos tum recens Idololatriæ crimine gravissimo contaminatos, verisimile est simul omnes, nullam de tam atrocis flagitio expiatis poenitentiam, funesto sane saltu in ipsum aded Infernum delivisse. En primarum chorearum egregie coronata solennitas! en primum ex his collatum Hebræo populo beneficium! Quæ autem suo in fonte tam venenata est aqua, an in rivis suis salubris esse potest? Quis proinde enumerabit necesse ac cædes, quæ in his oblectamentorum occasionibus sunt perpetratae? Ausim dicere, primam illam Hebræorum stragem, fontem fuisse & originem tot fluminum cruoris, quæ postmodum ex abominando hoc chorearum utriusque simul sexus usu promanarunt? tam multæ sunt inimicitia, quas chorearum harumce causâ rivales juve-

nes suscipere; & tam multæ cædes, quæ ipsarum gratiâ sunt perpetratae. Certum est, hæc nostrâ ætate compulsum Principem aliquem, ut latam legem, palamque promulgatam modum his choreis poneret, ut gravissima amoliretur incommoda rixarum, rivalitatum, cædium, quæ ex illis quotidie sequebantur. Et tamen hæc sunt innoxie illæ oblectationes!

XV. Sed illud præcipue dolendum, tantum malorum illis potissimum diebus patari, quibus, utpote Deo sacris ac festis, divino cultui præcipue vacare oporteret, unde tunc magnus DEUS geminam injuriam committitur. Cras, ajunt pridie isti Juvenes, est dies festus *Ego solennitas Domini est anniversaria* Eamus ad Templum Dei Matris sacrum, & qua causâ? ad sanctissimam hanc Dominam colendam? ad petendam tot delictorum, quibus ejus Filium offendimus, veniam & gratiam? aut ad impetrandas devotâ hac sacri loci veneratione ejusdem Matris ad Filium preces, aut patrocinium? Nihil minus. Eamus illuc ad choreas, ad videndas, quæ illuc ad choreas confluunt. Puellas, tam constanti, si Superis placet, pietate, ut nullo non anno frequentissimæ adsint luce istâ sacrâ. *De vi. deant Filias Silo ad ducendos choros ex more procedere.* Et hi sunt dies sanctissimæ Matris sacri, hæc devotorum animorum studia: tanto ejusdem Matris admirabilis fastidio, ut ipsa se hæc summè exosam esse profiteatur. *Solennitates vestras odit anima mea.*

XVI. Videor mihi satis demonstrasse, quam choreæ sint ferales & funestæ nundinæ, in quibus certissimo se periculo exponant Juvenes, tam Lucri cessantis, ob maxima, quæ amittunt, bona honesti pudoris, & laudatæ publici fugæ; quam Damni emergentis, ob ea, quæ consequuntur, gravissima mala. Unde perinde ac cum Delphini in undis læti tripudiant, certum id argumentum est, mox securitæ tempestatis; ita cum ad choreas publicas se parant Juvenes, nemo quidquam dubitet, quin mox sciam oritura sit tempestas, & exitium allatura nescio magisne ijs, qui eam excitant; an aliorum animabus? Nec tamen ad hæc vos animum unquam advertitis, & vel omnium sapientum ingratis, vultus, ut censeantur Juvenum honesta oblectamenta, quæ sunt pericula tam evidentia, & manifesta. Nec me fugit causa, ob quam ista pericula non formidatis: eam vobis absque ambagibus aperiam. Non formidatis illa, quia magis sunt animæ, quam corporis pericula. Animam vestram aut parum, aut omnino non amatis: hinc mirum non est, si ejus exitium ac perniciem nihil vestrâ interesse arbitremini. An dissimulari, aut à quoquam nesciri potest, quod illam quotidie eò adducere non dubitetis, ubi certissima sunt pericula, & strages ejus atque exitium irreparabile? quomodo igitur jactare potestis, vos illam amare? qui amat, timet. *Quare timuisti,* inquit S. Augustinus, *nisi quia amasti?* Atque ad eò animæ salus vel tantillum vobis cor-

di esse, quis ambigat, quin multò solertius caveretis ejus amittendæ pericula, etiam verisimilia, multòque magis tam certa atque manifesta? Igitur salubriori vos monito Institucos hic dimittere non possum, quam si illas inculcem Sapientis voces: *Miserere anima tue placens Deo.* *Miserere animæ tuæ, quæ vix in vijs planis à casu securo est* ( ut illi confessi sunt, qui dixerunt: *Lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum* ) quomodo igitur in præcipitijs salute non periclitabitur?

XVII. *Miserere anima tue,* dicam imprimis ad singulas istas matres parum sanè cautas ac providas. Si non vultis miserari animam sobolis vestræ infantis, capiat vos saltem misericordia animarum propriarum. Mementore, liberos vestros ut vobis inculcat S. Joannes Chrysostomus, pretiosum esse depositum, vestris manibus à divina providentia creditum. *Maximè pretiosum vobis dedit depositum Filios suos:* unde de ipsis amissis vobis reddenda incumbet ratio. Ideo vos Deus matres esse voluit, ut fœtus vestros complecteremini amore non dissimili illi, quo ipsemet eos complectitur; qui nimirum unice spectet bonum animarum ipsorum: hoc vestrum officium quomodo facieris, sitam funestis illos pereundi periculis expositos relinquatis? An iterum dicetis: vestras filias non periclitari suâ salute; & eas ducere ad Chorum, esse morem antiquum, & passim usurpatum? Itane, nullum vestris filiabus ex choreis periculum? Inculcat denuo S. Joannes

Hhh ; nes

nes Chysofostomus. Non vacant periculo, qui vestiti saccis, operati cinere, onerati catenis in cavernis degunt inter afflictationes corporis assiduas, inter preces prolixas; & Juvenes vestri medijs in saltantium choris, ubi facultates corporis omnes, Inferno fœderatæ, tot jaculis illorum animas impetunt, vivant securi? Leges illud contingere præsumunt, quod plerumque contingere solet. Idcirco cùm nuntiatur mors Patris simul & filij, nec tamen constat, quis eorum prior obierit; si filius fuit tenera adhuc ætate, supponit Lex, prius hunc, quàm Patrem decessisse, propterea quòd ætas ista pluribus exposita sit moriendi periculis, quàm ætas virilis, & maturata. Ita par est, vos quoque supponere in liberorum vestrorum cura; semper timendum vobis est, ne pereant in periculis pereundi; hoc enim multò sine comparatione crebrùs contingit in infirma illa ætate; & ineptum est, unquam dicere. *Abeſt omne periculum.* Dum autem matres istæ consuetudine se, suamque fœcordiam tueri volunt, rem acu haudquam tangunt; multitudo siquidem peccantium in Dei tribunali tam non elevat noxam, ut ipsa vel maximè supplicium acceleret. Quid oggannitis? *Ita moris est.* Calateo decreto *Venena non debent in hæredes dividi, sed protinus à Judice corrumpi.* Et abusus, Innocentiæ tam perniciosus, unquam ad hæredes transeat, & solo hoc titulo retineatur, quòd sicusus; perinde ac si non esset etiam abusus?

*l. quis  
duos §.  
Lucius ff.  
de rebus*

*l. cetera  
dubii  
ff. famul.  
arsicus.*

XVIII. Idem porro monitum omnibus, qui me audiunt, Puella inculco: *miserere anima tua.* Nescitis, furta improvidæ, quàm acerbè lucturæ sicis unam aliquam festam ex illis diem, quæ nunc vobis tantopere arident, Soror S. Petri Damiani ob spectatas tantùm, ex ædium suarum fenestris, cum voluptate choreas, & ob auditum amœniorem tymphoniarum concentum quindecim ipsos dies purgantibus flammis atrociter cruciata est; illis inquam flammis tam vivis tamque urentibus, ut ijs comparatæ nostræ flammæ, si non mortuæ, stupidæ certè & ad urendum ineptæ videri possint. Quid ergo emolumenti capiet, quæ non tantùm fornicat ejusmodi ludum spectat, sed pars ejus est præcipua, ipsamque aded spectaculum? Subeat animum vestrum, quis quantumque thesaurus sit Virginitas (juvat enim credere, vos illum hæcenus intactum custodisse) & quàm idcirco curæ ac studio illi servando oporteat invigilare. Conchæ, quò præstantior est, quam sinu claudunt, Margarita, quòque major, hoc à litore recedant longius, & profundiore in maris sinu se recondunt, maximè cùm innubi cælo serenus aridet Sol; tanquam à natura edoctæ, tantò solertiùs prædonum vitare manus, quanto pretiosiores mercem sinu gestant. Et Puella, quæ, Virgo cùm sit, tam est locuples, spectari semper velit in publico nullo metu, curâ nullâ, perinde ac si non aurum, sed paleas circumferat? *Incorruptio facit esse*

esse proximum Deo. Proinde quæ  
 a in-  
 citis,  
 è lui-  
 ex il-  
 opere  
 ni ob  
 arum  
 e, &  
 onis-  
 ds di-  
 cru-  
 tam  
 com-  
 nor-  
 dum  
 go e-  
 tum  
 sed  
 e a-  
 num  
 rus  
 vos  
 Te )  
 ser-  
 ha,  
 lau-  
 hoc  
 fun-  
 ot,  
 ar-  
 te,  
 ma-  
 li-  
 ergo  
 em-  
 cu-  
 sed  
 acit  
 esse

agentibus, imò chorum ipse ducat  
 cinctus agmine feminarum omni lu-  
 xu ad spectaculum excultarum? Non  
 excidant ejus ore hæc deinceps ver-  
 ba: *Nulla Lege vetitum est choreas aut  
 accedere aut ducere.* Perpendat po-  
 tûs, non quid sit saltus in se specta-  
 tus, ut saltus tantum est, hoc est, ut  
 est ars quædam aptè movendi pedes.  
 temporis servando intervalla, nunc  
 progrediendo, nunc ad soni musici  
 leges gestus temperando; in quo uti-  
 que toto peccati inest nihil; sed quid  
 in animo suo saltatio efficiat propter  
 ea, quæ ipsam comitantur & conse-  
 quantur. Quid refert, Choreas in  
 se spectatas peccatum non esse, si,  
 qui ad saltum accedit. interim ipse re-  
 verâ peccet? Discutiat autem & ad  
 examen vocet, non quæ agit tantum,  
 sed quæ cogitat: delectationes in-  
 quam, quæ obrepunt, ac desideria,  
 quæ aliorum oculos latent; & vel ma-  
 nibus palpabit, quàm graves ipsum  
 urgeant causæ, ut hæc tam periculosa  
 obiectamenta timeat. *Miserere igitur  
 anima tua.* Cogitet quisque ani-  
 mam, de quâ agitur, suam esse, non  
 meam: & propterea ipsius magis in-  
 teresse, quàm meâ, curam illius habe-  
 re, ducere viâ turâ, qualis profectò  
 non est via deliciarum, cum ista rectâ  
 ducat in perditionem. *Gaudent ad  
 sonitum organi: ducunt in bonis dies su-  
 os, & in puncto ad inferna descendunt.*  
 Dies totos hilariter & jucundè exi-  
 gunt; non aliud animo volunt, quàm  
 quomodo novos excogitent se oble-  
 ctandi & variis solatiis fruendi mo-  
 dos, & tum repente se vident præci-  
 pites

esse proximum Deo. Proinde quæ  
 indignam se monstrat, si semper cum  
 eo hominum genere vult agere, qui  
 non nisi prædones illius sunt.  
 XIX. Sed nec juvenes, & singulos  
 quidem. aliter quàm his verbis com-  
 pello: *Miserere anima tua.* Misere-  
 ar vos animæ vestræ, ô filii, An non,  
 qui vobis in venis bullit ac salicis aguis,  
 an non inquieti illi & animosi spiri-  
 tus, habentis pati nescia cupiditas, &  
 præ cæteris, pravi, quos contraxistis,  
 habitus ac propensiones ad casum vos  
 inclinant nemine foris impelleate?  
 Quid igitur vobis fiet, si huic tanto  
 periculo majus alterum occasionis ac-  
 cesserit? Arbores aliquæ multâ resi-  
 nâ pingues, siccâ præter morem æsta-  
 te, calidissimæ agitatur; ventis, ex-  
 arserunt ipsæ, & in cineres abierunt:  
 quanto certius accitius ira subsidere  
 illas contigisset, si etiam altunde ad-  
 motus ad eas à quoquam ignis fuis-  
 set? Volvite Beatorum Cælitum vi-  
 tas, & invenietis non unum eremi in-  
 colam, suo clausum tugurio, & ad  
 cælum Cedri instar erectum, innatæ  
 tamen cupiditatis calore, & repen-  
 tinæ ac vehémentis suggestionis fla-  
 tu ipsâ in solitudine impuris ignibus  
 exarsisse. Quæ ergo fors erit arboris,  
 tantò magis ad flammam concipi-  
 endas apræ, cum undique ignibus  
 fuerit circumdata? Quæ inquam, e-  
 rit fors Juvenis, qui nesciat, quid sit  
 vim sibi facere, qui oret raro, asperita-  
 tibus corpus divexet nunquam, venis  
 sulphure ferè magis, quàm sanguine  
 turgentibus, diu tamen adsit choreas



pires actos in infernum. Non alio tempore facilius canes à ferarum aberrant vestigijs, quàm verno, quando florum varietas & multitudo vehementes undique spargit odores, ut ferarum odor jam naribus percipi non possit. Quod ergo operæ pretium faceret, qui, ut modico temporis spatio

se recreet, pœnis se obnoxium redderet sempiternis? *O quam miseranda conditio, teste S. Augustino ubi cui præterit, quod delectat, & sine fine manet, quod cruciat!* Precor benignissimum Deum, ut vobis det sapere in tempore, ne prius contingat experiri istas calamitates, quàm credere.

## DISCURSUS XXX.

### *De Vestium luxu & inuerecundia.*



Ullum unquam existimo fuisse vulneratum tam dementem, ut pervicaciter vellet plagas suas, scœdâ sanie manantes, tericis & auro pictis fasciis obligare; qui ex ipsis hisce fasciis ostentatis gloriam captare. Al.ã tamen non absimilem dementiam videmus Indies à nonnullis exerceri, nec tamen esse, qui admiretur. Quid sunt quæso, vestes, quibus nos amicumus? Non aliud sunt, quàm fasciæ, quæ alligant vulnera scœdissima, quæ peccatum infixit: Quamdiu peccatum ignoravit homo, tamdiu vestibus opus non habuit; perinde ac obligari non debet, qui sine vulnere sanus est ac incolumis. Sic sanus cuiuslibet candor ac integritas vestis loco in Paradiso fuisset, ut suã Sol luce in celo vestitur. Tota proin se operiendi necessitas ex culpa nata est: eum enim in finem primam sibi vestem homo iniecit, ut velaret pudorem, qui

vivi instar sanguinis multus è plaga illa lethifera promanabat. Et cum hoc ita sit, spectate tamen delirantem Mundû. Pro eo, quod vestium suarum illum pudeat, illis se jactat: & pro eo, quod oculat vulnerum suorum fascias, eas superbè ostentat. Facere proin non possum, quin dicam tandem, quod sentio de ejusmodi stultitia: quamquam enim hac mea loquendi confidentiã apud alios parùm profecturus sum, mihi tamen illa utilitatis aliquid afferet. Si nemo corrigeret, quod hac in re à tam multis peccatur, ego saltem illud implebo, ad quod non tacitum Conscientiæ murmur idem idem extimulat.

II. Quid autem vos mihi propositum arbitramini? An ut omnem vestium ornatum ac elegantiam, feminarum maximè, dissuadeam? Hoc si spectarem, non solùm non moderatè, sed ne piè quidem me gererem. Cùm enim Apostolus feminis permiserit, elegantè vestiri, quis tam in-

hu-